

Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi
Doktori Iskola

TÉZISFÜZET

Lénárdné dr. Maletics Borbála

**TERMÉSZETES SZEMÉLY A JOGI SZEMÉLY HÁTTERÉBEN
A GAZDASÁGI TÁRSASÁGOK MŰKÖDÉSÉNEK VIZSGÁLATA
A TAG SZEMPONTJÁBÓL**

Doktori (PhD) értekezés tézisei

Témavezető:

Prof.dr. habil Nochta Tibor
egyetemi tanár

**Pécs
2023**

Tartalom

I.	A kítűzött kutatási feladat célja, összefoglalása, kutatási téma aktualitása.....	3
II.	Az elvégzett vizsgálatok, elemzések rövid leírása, a feldolgozás módszerei.....	4
III.	A tudományos eredmények rövid összefoglalása, azok hasznosítása, illetve a hasznosítás lehetőségei.....	4
IV.	Az értekezés témaköréből készült publikációk jegyzéke.....	7

I. A kitzított kutatási feladat célja, összefoglalása, kutatási téma aktualitása

A gazdasági társaságok fogalmi meghatározásából kiindulva a társaságok alapításának elsődleges célja az üzletszerű közös gazdasági tevékenység folytatása, ezért a tagok természetesen és elsősorban a minél nagyobb nyereségből való közös részesedésre törekszenek. A cégek működésével kapcsolatban a legfontosabb a gazdasági tevékenység megfelelő kiválasztása, piachoz igazítása, működtetése.

Vitathatatlan azonban, hogy a gazdasági tevékenységen túl jelentős befolyása van a társaság működésére az alapítók személyének is. A kutatás során abból a feltevésből indultam ki, hogy a gazdasági társaságok működését számos esetben a jól megválasztott gazdasági tevékenység ellenére a tagok személyében rejlő okok megnehezíthetik. A társaságban részt vevő tagok mulasztása, esetleges érdekellentéte, együttműködésének hiánya sok esetben a társaság működésének ellehetetlenüléséhez, vagy a cég jogutód nélküli megszűnéséhez vezet.

Kutatásom a gazdasági társaságok működésének vizsgálatára irányul, de nem általában az üzletszerű gazdasági tevékenység, hanem a tagok személyének szerepét értékelve. A gazdasági társaságok önálló jogi személyek, a vagyoni forgalomban is önállóan vesznek részt, a gazdaság kiemelt szereplői, ugyanakkor egy cég működésében részt vevő természetes személyek szerepének kérdése nem kerülhető meg a társaságok vizsgálata során.

A témaválasztást a társaságok jogi képviselésével kapcsolatos ügyvédi tevékenység során szerzett tapasztalataim is motiválták. A gyakorlati tapasztalat alapján számos esetben nyereségesen, jól megválasztott tevékenységgel működő cégek kerülnek olyan helyzetbe, hogy pusztán a tagok személyében rejlő ok miatt a társaság további törvényes működése veszélybe kerül, esetleg annak jogutód nélküli megszűnése is bekövetkezhet.

A gazdasági társaságok alapításuktól jogi személyiséget szereznek, működésük elválik a tagok személyétől, de vajon ez a fikció a gyakorlatban is helytálló, vagy a tagok személye, egyes személyi státuszai jelentősek a működésével kapcsolatban is?

II. Az elvégzett vizsgálatok, elemzések rövid leírása, feldolgozás módszerei

A kutatásom első fázisában a jogi személy fogalmának történeti alakulását vizsgáltam, a természetes személy-jogi személy viszonylatában, a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény jelenleg is hatályos szabályozásáig, mely már monista szemlélettel egy törvénykönyvben szabályozza a természetes személyekre és a jogi személyekre irányadó rendelkezéseket.

Központi témám a Ptk.-ban szabályozott négy gazdasági társaság (közkereseti társaság, betéti társaság, korlátolt felelősségű társaság, részvénytársaság) működésének vizsgálata a természetes személy aspektusából. E körben tanulmányoztam, hogy a tagok szándékos, gazdasági tevékenységgel összefüggő károkozásán (fedezet elvonás, hitelezők megtévesztése, gazdasági társaság céljaival ellentétes magatartás) túl milyen magatartások, jogi képességek (illetve azok hiánya) vezethetnek a gazdasági társaság működésének ellehetetlenüléséhez.

Az alapítók együttműködési képessége, személyes élethelyzete, jogi helyzete ugyanolyan jelentőséggel bír a cég működése szempontjából, mint a gazdasági tevékenység, tulajdonképpen egy sajátos hálózatként is felfoghatóak, szerepük döntő a cég eredményessége miatt.

Disszertációmban áttekintettem azokat a személyben rejlő okokat, amelyek a gazdasági társaság alapításakor, a működés során hatással lehetnek a társaság céljainak elérésére a cég nyereséges működése mellett is. Vizsgálom továbbá, hogy melyek azok az okok, amik kizárólag a tagok mulasztása, személyes konfliktusa folytán vezetnek a társaság jogutód nélküli megszűnéséhez.

Ekörben vizsgáltam elsősorban a Ptk. egyes könyveinek kapcsolatát a gazdasági társaságokra irányadó szabályozással, de büntetőjogi kitekintést is tettem a vezető tisztségviselő egyes mulasztásának büntetőjogi és cégjogi vonatkozásait illetően.

III.A tudományos eredmények rövid összefoglalása, azok hasznosítása, illetve a hasznosítás lehetőségei

A tagok személyi státuszának társaság működésére gyakorolt szerepét, különösen a cég működőképességének, fennmaradásának érdekében alkalmazandó meglőzési lehetőségeket a Ptk. egyes könyveinek rendelkezéseit figyelembe véve vizsgáltam.

Először a tag, mint természetes személy jogalanyiságával összefüggő kérdéseket, hatását a társaság működésére. Ekörben a cselekvőképesség szerepét, alapító személyére vonatkozó előírásokat, a tagok közötti együttműködés kiemelt szerepét. A Ptk. Az ember, mint jogalany címet viselő Második könyve és a jogi személyekre irányadó Harmadik könyv rendelkezéseit összevetve elemeztem a tag személyiségi jogai és a gazdasági társaságok személyhez fűződő jogai közötti összefüggéseket.

A családjogi és gazdasági jogi szabályok egybevetésével a házasság fennállásának, felbontásának hatását vizsgáltam a társaság működése szempontjából. Az egyes gazdasági társaság formák kapcsán külön elemeztem, hogy a tagok közötti házasság fennállásának, illetve felbontásának milyen hatása lehet a társaság működésére. A prevenció körében külön kitértem a házastársak társasági részesedésének rendezésére irányuló alternatív lehetőségekre is. Családi cégek esetében a családi alkotmány szerepét vizsgáltam, illetve a házassági vagyoni szerződésben, vagy szindikátusi szerződésben való előzetes rendelkezés lehetőségét a társasági részesedés vonatkozásában.

Dolgozatomban elemeztem a tag halála esetén az öröklési jogi szabályok hatását a társasági jogban, kitérve az egyes gazdasági társaság formák esetében releváns rendelkezésekre. A gyakorlat szempontjából fontos öröklési jogi problémák hatására hívtam fel a figyelmet, továbbá a prevenció szerepét kiemelve bemutattam a hagyatéki vagyontervezés egyes eszközeit a társasági részesedések vonatkozásában. Ekörben a tagok létesítő okiratban történő előzetes rendelkezésének lehetőségét, a végintézkedés szerepét, illetve a házassági vagyoni szerződésben és a szindikátusi szerződésben való szabályozás kérdését.

A tagi és vezető tisztségviselői státusz összefüggései körében vizsgáltam a társaság tagjának lehetőségét a társaság vezetésében, a tag és a vezető tisztségviselő közötti együttműködés kiemelt szerepét az egyes társasági formák körében. A felmerülő problémák kapcsán kitértem a tagkizárás intézményére, a kezességvállalás szerepére, tag és a vezető tisztségviselő közötti házastársi kapcsolat felbontásának hatásaira, illetve büntetőjogi vonatkozásban a gazdasági adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása büncselekmény vizsgálatára.

A tag státuszának szerepét ezt követően a cégalapítástól kezdődően egészen a jogutód nélküli megszűnésig tekintetem át. A gazdasági társaságok egyszerűsített eljárás keretében történő alapításának előnyeit és kockázatait mutattam be, majd a társaság jogutód nélküli megszűnésének tag személyében rejlő okait vizsgáltam, különös figyelemmel a kényszertörlési eljárásra.

A doktori értekezésemben kiemelt szerepet kapott, hogy az egyes gazdasági társaság típusok esetében milyen specifikus körülményekre kell figyelemmel lenni a társaság alapítása, működése során.

Meglátásom szerint számottevő a cégek működésének ellehetetlenülésével kapcsolatban a személyes jellegű problémák, mulasztások, konfliktusok, mégis a társaságban részt vevő személyek az alapításkor és a működéskor kevés figyelmet szentelnek ezen okok kiküszöbölésének. Sok esetben nyereséges, gazdaságilag jól működő cégek megszűnéséhez vezetett a tagok mulasztása, együttműködésük hiánya, egyes személyi státusza. Tapasztalatom szerint a tagok számos esetben nincsenek tisztában azzal, hogy milyen kötelezettségeknek kell eleget tenniük a társaságuk működtetése során.

Disszertációmban megállapításra kerülő, a jogutód nélküli megszűnéshez vezető okok prevenciós céllal útmutatóként is szolgálhatnak a társaságok számára, amely alapján elkerülhető a nyereséges cégek megszűnése.

Álláspontom szerint ez a dolgozat a gyakorlatban jelentős segítséget nyújthat a társaságok mindennapos működése során a gazdasági társaságok alapítóinak és jogászok számára is. A dolgozatom elkészítése során az egyes publikációk kapcsán pozitív visszajelzést kaptam jogász kollégáktól is, arra vonatkozóan, hogy a gyakorlatban is felmerülő kérdésekkel foglalkoztam. Ekörben elsősorban a bemutatott prevenciós jogi eszközöknek lehet szerepe, mely megoldásokat egyelőre a hazai gyakorlatban ritkán alkalmazzák. Bár a tagoknak lehetőségük van a létesítő okiratban, vagy egyéb megállapodásban rendelkezni a társasági részesedésük jogi sorsáról, azonban ritkán élnek ezzel az opcióval, annak ellenére, hogy számos későbbi jogvita megelőzhető lenne ezáltal.

A doktori értekezésemben bemutatott, tag személyi státuszát érintő egyes kérdések reményeim szerint a gazdasági társaságot alapító személyek és a jogalkalmazók körében is hasznos iránymutatásként szolgálhatnak.

IV. Az értekezés témaköréből készült publikációk jegyzéke

1. Gazdasági társaságok egyszerűsített eljárás keretében történő alapításának előnyei és kockázatai: különös tekintettel az alapítók személyében rejlő okokra

In: Miskolczi-Bodnár, Péter (szerk.) XIX. Jogász Doktoranduszok Országos Konferenciája Budapest, Magyarország : Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar (2021) 375 p. pp. 121-126. , 6 p.

2. A gazdasági társaság jogutód nélküli megszűnésének a jogi személy mögött álló természetes személyek magatartásával összefüggő okairól - különös figyelemmel a kényszertörlési eljárásra

GAZDASÁG ÉS JOG 29 : 4 pp. 13-17. , 5 p. (2021)

3. A vezető tisztségviselői és a tagi státusz összefüggései a gazdasági társaságokban

GAZDASÁG ÉS JOG 30 : 3-4 pp. 40-48. , 9 p. (2022)

4. Milyen módon érinti a házasság és annak felbontása az egyes gazdasági társaságok státuszát In: Csitei, Béla; Dúl, János (szerk.) OPUSCULA CIVILIA PÁLYAKEZDŐ CIVILISTÁK II. SZIMPÓZIUMA : A családok és a családpolitika szinergiái a jogban. 2022/6. Budapest, Magyarország : Nemzeti Közszerzői Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Kar Civilisztikai Tanszék (2022) 92 p. pp. 63-74. , 12 p.

5. Öröklési jogi szabályok érvényesülése a társasági jogban KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE 26 : 4 pp. 27-43. , 17 p. (2022)

6. Changed Rules of Limited Partnerships in the Hungarian Civil Code- with Particular Reference to Amending the Management of a Limited Partnership

ZBORNIK RADOVA PRAVNI FAKULTET (NOVI SAD) 56 : 2 pp. 529-543. , 15 p. (2022)

7. A betéti társaságra irányadó szabályok változása Magyarországon-fókuszban az ügyvezetésre vonatkozó módosításokkal-JURA 2023 megjelenés alatt

8. A természetes személyek személyiségi jogai és a gazdasági társaságok személyhez fűződő jogai közötti összefüggésekről GAZDASÁG ÉS JOG 2023 megjelenés alatt

9. A természetes személyek szerepe a gazdasági társaságok működése körében GAZDASÁG ÉS JOG 2023 megjelenés alatt

10. Prof. dr. habil. Nochta Tibor – dr. Várnai-Borbás Eszter – Lénárdné dr. Maletics Borbála:
Előadások a jogi személyekről (védett kézirat) Pécs, 2022.